

BUDA-PESTA

17 Iuliu st. v.
29 Iuliu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 29.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu annu 10 fl.
Pe 1/2 de annu 5 fl.; pe 1/4 de
annu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani a 2 galbeni

Cursu elementaru de istori'a literaturii române.

(Urmare.)

Literatura poporala. *)

Literatur'a se nascu odata cu fiinti'a umana, multu mai inainte de a se fi inventatu acele semne conventionale, cu ajutoriulu carora cugetarea are folosulu de a se petrifica in locu de a sbura prin aeru, schimbatore si mladiosa ca in sa-si vocea.

Primulu cuventu esitu din gur'a primulu omu a fostu deja o literatura.

Inventiunea scrierii, permitindu memoriei acumulara cunoscintelor si o procedere mai sicura seu mai sistematica in desvoltarea conceptiunilor, dede nascere unei literaturi artificiale propriu duse, fara inse a fi pututu catu-si de putinu a impede ca esistinti'a si persistintia literaturii celei primitive nescrise, conservate si continuate in stratele de josu ale poporelor.

Deca nu originea, celu putinu mijlocele acestor doue genuri de literaturu fiindu cu totulu diferite, una pretentiosa din caus'a variatelor si numeroselor resurse, cealalta simpla ca in sa-si natur'a, nu este de mirare ca distinctiunea intre ambele e atatu de profunda, in catu productele literaturii poporale, chiar fi-

indu scrise mai la urma, totu inca pastréza sigilulu naivitatii originale; éra productele literaturii celei culte, trecendu mai la urma in poporu, totu inca nu se pote desbara de semnele derivatiunii erudite.

„Hiada“ a remasu in fondu totu unu eposu poporalu, de si o-au transcrisu-o Pisis-trati; Cassandra lui Lycofron, se fi trecutu si in gur'a raspodilor, totu inca remanea o poema erudita.

Doue calitati esentiale au destinsu si voru distinge totu-de-una literatur'a poporala din ori ce tiéra : d'antâiu ea se inspira din isvórele imediate ale naturii brute, pe candu literatur'a cea culta cunoasce natur'a deja epurata si adesea ciuntita prin prism'a preventiunilor sciintifice; alu doilea, ea oglindesce caracterulu natiunii, in sinulu careia se desfasóra, pe candu literatur'a cea culta nu pote a nu fi mai multu seu mai putinu comopolita.

Ca si literatur'a cea culta, literatur'a poporala traduce cate odata din alte limbi si imprumuta de la alte popore, cu cari este pusu in contactu, prin positiunea geografica seu prin evenimente politice.

Inse imprumutandu si traducendu, literatur'a poporala reface intr'unu modu admira-

*) Dupa Hasdeu.

bilu materi'a cea straina, dându-i unu aeru cu totulu localu; pe cându imprumuturile si traducerile literaturii celei culte din contra, tindu, se silescu si se lauda a surprinde orbesce fondulu, spiritulu, adese pâna si form'a originalului.

Asta-felu nu pôte fi unu mijlocu mai interesantu si mai sicuru a cunósce fortiele morale si intelectuale ale unei natiuni, decâtu numai prin literatur'a sa poporala; si nu este nici unu altu mijlocu mai nimeritu si mai frumosu de a dá unei literaturii culte unu caracteru originalu si distinctivu, decâtu numai nutrind'o din literatur'a poporala, precum literatur'a poporala se adapa din fântanele unui instinctu virginalu.

Vasta si confusa, cá totu ce este primordialu, o literatura poporala nu se pôte diseca in niste ramure atâtu de speciale si atâtu de determinate, precum sânt divisiunile unei literaturii culte.

Din contra, unulu din semnele cele mai distinctive si cele mai universale ale unui adevratu producu alu literaturii poporale, este unu amestecu in fondu si in forma, poesi'a am amalgamata cu pros'a, istori'a cu fabul'a, idealulu celu mai transcendentu cu realitatea cea mai banala, elementele empirice ale tuturor sciintielor, in fine o enciclopedi'a chaotica, dupa care unu observatoru filosofu pôte judeca totu ce scie si totu ce crede o natiune.

Productiunile literaturii nóstre poporale se potu distribui in trei genuri intinse, adeca in genulu poeticu, genulu aforisticu si genulu narativu.

Genulu poeticu cuprinde siepte specie:

Canteculu betrânescu, unu feliu de balada séu poema, descriindu faptele eroilor, mai cu séma ale haiducilor si presintându tóte elementele din cari s'aru puté formá o epopea nationala.

Doin'a séu elegi'a, espressiunea amorului si a suferintiei.

Colind'a séu imnulu religiosu, in care de cele mai multe ori divinitátile pagânismului aparu travestite in aureol'a teologiei chrestine.

Hor'a séu ditirambulu, cântecu de jocu si de veselía.

Viclemulu, forma primordiala a teatrului in cari papurile represinta intr'unu modu grossieru, fórté apropiatu de manier'a lui Aristofanu dram'a si mai alesu comedi'a vietii umane.

Descânteculu, mai totu-de-una in prosa

ca si Viclemulu, dara facéndu o parte integranta din genulu poeticu prin sacramentalitatea formelor sale, in cari cuvintele sânt insirate intr'unu modu artificialu si nu admitu nici o schimbare, este poesi'a asiá dicéndu medicala, cunoscuta deja in anticitatea elena, care facea pe Esculapu fiu alu lui Apoline.

Orati'a, o poesi'a relativa, avéndu unu caracteru juridicu, este o mostenire din strabunulu carmenu romanu, ce insociá si intariá „legis actiones“ la casatori'a, la tocmeli, si la inalte „solemnitatibus.“

Geniulu aforisticu in care poporul se exprima sub o forma laconica, cuprinde numai trei specie :

Proverbie, filosofia practica a vietii umane;

Idiotisme, séu o fraseologi'a ingenioasa si pitorésca, cu ajutorulu careia poporul manifesta prin unu cuvêntu séu dóue nisce idei, pentru cari literaturile cele culte sânt fortiate a intrebuinti'a període intregi;

Ghicituri séu enigme, unu mijlocu de a ascuti inteliginti'a prin greutáti si prin analogi'a, catra care se mai potu adauge asiá numitele „framêntári de limba.“

In fine genulu narativu cuprinde de asemenea trei specie :

Traditiunea poporala istorica, precum sânt buna-óra acele adunate de chronicarulu Neculcea in fruntea anelelor sale, sub titlulu : „O sama de cuvinte audite din omu in omu, de ómeni vechi si betrâni si in letopisetie nu sânt scrise;“

Anecdot'a, unu felu de naratiuni satirice, fórté scurte, precum sânt buna-óra, acele despre tígani séu evrei.

Basmu, prototipulu romantiilor literaturii celei culte si chiar alu dramelor moderne, inse intrecéndu-le si lasându-le de parte in urma prin bogati'a complicatiunilor si prin puterea fantasiei.

(Va urmá.)

George Popescu.

O R O M A N T I A.

Susu la munti român'a óste
Taberá pe lânga focu,
Lupta grea avú sè pórté
Si invinse cu norocu.

Unu ostasiu dicea in flueru
Celoru tineri si carunti,
Eculu lui sburá cá siueru
Peste vâi si peste munti.

Si pe unii doru-i prinse
De neveste si copii, —
Capitanulu, care 'nvinse
Incepù de a grai:

„Dorulu ce ve necajesce,
Romanasi, feciorii mei?!
Lupt'a mare-acù sosesce,
Ve luptati cá niste smei!

Cine are libertate
Numa 'n lupta a cástigatu;
Numai bratiile cruntate
P'o natiune au scapatu.

Veti scapá voi de robía
Si-ori de ce jugu amaritu,
Când dusmanu 'n batalía
E invinsu si prepaditu.

Si-apoi dorulu vostru dulce
De neveste si copii,
Cá viteji a cas' ve duce
Si de toti laudati veti fi.

Hurrah! striga óstea 'ntréga:
Capitane, du-ne 'n focu,
Cá decátu viétia négra,
Sè murimu cu toti pe locu!

Si cându diori se reversara
Toti la lupta s'au pornitu,
Pe dusmanu ilu si aflara,
L'au invinsu si prepaditu!

(Febr. 1876.)

At. M. Marienescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

— Vere, — intrebà dn'a Rahon, — contele calaresce adeseori pe acestu calu infricosiatu?

— Pré adese-ori; mai in tóte dilele. Dar nu l'ai recunoscutu?

— Mi-para cá-lu vedu ântâi'a-óra. Celu putinu nici odata nu mi-a parutu atâtu de iritabilu si alergatoru cá astadi; sum sigura de ast'a.

— Si ai dreptu; dar ceea-ce te uimesce se explica in modulu celu mai simplu. Kebir e sotulu de grasdu si amicul celu mai intimu alu compatriotului seu Mezrou. Cându contele si eu iesimu la olalta, eu calarescu pe Mezrou, si cei doi prieteni nici odata nu se despartiescu. Astadi eu remânu in castelu; Mezrou nu-si parascesc ieslele, si Kebir furiosu pentru o despartire neindatinata, o devedesce in modulu seu.

Contes'a isi intruni mânilé, si ochii ei se marira cu unu feliu de confusiune.

— Dar déca e asiá, — siopti ea, — mâni'a acestui calu va totu cresce.

— E cu putintia; ma chiar probabilu.

— Si acést'a mâni'a ilu va face periculosu, ne infrânabilu, pré infricosiatu . . .

— Neinfrânabilu si periculosu, da fara indoie, pentru ori ce calaretu afara de verulu meu; dar sciinti'a de calaritu a contelui, istetimea si indreznél'a lui ilu facu capabilu a calari fara greutate calulu celu mai neinblanditu. Te rogu dara asigurédia-te; cáci, ti-repetu cu convingere, nu este nimica de temutu.

Lacrimé mari curgeau un'a câte un'a din ochii contesei.

Se dice, — siopti ea, — se afirma, cá pericolulu nu esiste, si cându s'a întemplatu o nenorocire, atunci se intielege cá a fostu cauza sè tremurâmu! Simtiescu bine, cá nu voi fi liniscita pâna in momentul in care Annibal se va reintórce.

Olimpi'a si Saint-Maixent se nisuicau a distra-ge pe dómn'a Rahon si de a alungá de parte de ea cugetele intunecóse, cari o impresorau. Dar inzedaru. Jun'a femeia, totu-de-una atâtu de gratiósá si atâtu de suridietóre, se absorbiá in preocupatiunea sa durerósá, i ascultá distrasa si abiá le respundeá.

O óra si jumetate trecù asiá.

Dupa acestu timpu o rinchiezare sonóra se audi din departare.

Contes'a si-inaltiá capulu inclinat; ochii sei mari umedi se uscare si si-reluara stalucirea lor.

Nu se putea insielá, acést'a rinchezare erá strigatulu de apelu alu cailoru din orientu, si dómn'a Rahon o cunoscea bine.

Marquisulu si frumós'a Olimpia schimbara o privire in ascunsu.

— In fine! in fine! — siopti contes'a, — éta-lu; me simtiu reinviata . . .

Aceste cuvinte abiá fure rostite, cându form'a inea nedestinsa bine a unui calu, sarindu in galopulu celu mai furiosu, aparù cá unu vârtegiu albu la finea caleei.

Acelu vârtegiu se mari apropiindu-se cu repediunea fulgerului.

Dómn'a Rahon sculându-se in picióre si aplecata inainte, lu-scrutá cu ochii si in masur'a in care acel'a se facea mai distinsu, ea deviniá mai palida.

De odata unu strigatu surdu i scapá de pe buze; ea se clatiná si fu silita a se prinde cu amendoue mânilé de spatele lungului seu scaunu.

— Acest'a e Kebir . . . — gângavi ea cu o voce de necunoscutu. — Kebir care se reintórce singuru . . .

Calulu arabu, urmându-si curs'a nebuna, sosì in curtea de onóre.

Elu n'avea siea; o ruptura de metasa rosía a-têrná spintecata de valurile cómei sale.

Voi sè-si întórca cursulu spre a fugi in grajdu; dar, slabitu fara indoiéla de escessulu focului seu, scapetá din tus-patru piciórele in acela-si momentu, cadiù gâfâindu apoi se sculá, si disparù de dupa ânghiulu castelului.

— Ah! presimtirile mele! presimtirile mele! — strigá contes'a ingalbinita; — contele e mortu! si eu voi muri!

Ea batù aerulu cu ambele sale mâni si se întórse in giuru de sine clatinându-se.

Saint-Maixent si frumós'a Olimpia facura o miscare sè o primésca in bratiile lor. Dar ei cu voi'a facura acea miscare pré târdju, si dómn'a Rahon cadiù câtu fu de lunga, nemiscata si fara consciintia de sine, pe padimentulu de pétra alu balconului.

— Asiá dara cà am jucatu bine? — siopti marquisulu la urechi'a dómnei Chavigny, aplecandu-se spre corpulu fara viétia alu contessei, pe care o puse éراسi in scaunulu seu lungu.

Frumós'a Olimpia nu respunse nimica.

Sè-i facemu dreptatea, spunèndu cà dins'a erá fòrte emotiuonata si palida. Unu fiuru fara vointia pe de asupriti'a pelei insotiesce primele crime, chiar si atunce cându acele sùnt combinate cu o istetime desutulu de infernala, spre a scapá de lovitur'a sigura a justitiei omenesci; dar acést'a e o slabitiune care trece.

Saint-Maixent fugi la clopotiele si le trase, pe cându dómna Chavigny umplu aerulu cu strigate desperate.

Servitori si cameriste a cursera cu o grabire, in care ascultarea si curiositatea se mestecau in parti egale.

— Dómna contessa se afla reu, — le dise marquisulu cu voce scurta. Trei dintre voi sè incalece si sè alerge a cautá medici. Iute! grabiti-ve, e vorb'a de viétia! Dóue-dieci si cinci de Luis. Dór aceluia, care mai ántáiu se va reintórce cu unu medicu.

Iubirea ce inspirá contess'a, iubire inca mai marita prin promissiuca unei recompense maretie, produse unu rezultatulu numai decátu.

Saint-Maixent nu ceru decátu trei ómeni: si iésa siepte séu optu incalecara numai decátu.

In restimpulu acést'a cameristele, conduse de frumós'a Olimpia, aredicara corpulu totu fara viétia a dómnei Rahon, lu-dusera in odaia ei si lu-culcare in patu. Se intrebuintiara tóte mijlócele indatinate in asemenea casu, spre a face sè incete lesinulu.

Spelara cu apa própseta si cu otietu templele junei femei. Apropiara de nările ei nesce stiele pline cu sarurile cele mai puternice.

Tóte fara rezultatulu: ea nu dedea nici unu semnu de viétia; nici o resuffare, fia câtu de slaba, nu scapá de pe budiele ei deschise. Frumós'a Olimpia, punendu mân'a sa pe partea stânga a peptului ei, crediù a simti, cà ánim'a-i nu mai palpita.

Ea se departá iute de la patu cu o frica grozava.

— Déca ea ar fi muritu, — si-dise ea de totu incetu; ar fi muritu ucisa de noi. Ah! acést'a me ingrozesce.

Si câte-va picaturi de sudóre rece cursera din radechin'a parului seu.

Ea esi din odaia de culcatu, si in odaia vecina gasi pe Saint-Maixent, care o asceptá.

— E bine? . . . — o intrebá elu iute.

— Totu nemiscata si inghiatiata, — respunse ea. Nici o palpitate, nici o resuffare. O frica repede a pututu sè ucida mam'a cu copilulu! Ce am facutu? E credu cà dins'a e mórte!

Unu surisu diabolicu se ivi pe budiele marquisului.

— E bine, déca ea a muritu, — respunse elu, — noi suntemu nevinovati de mórtea ei, si cu consciinti'a liniscita nu trebue sè ne facemu nici o imputare. Dupa tóte, este óre gresiéla nòstra, déca contele a incalcatu unu calu selbatecu, cu tóte cà sotia sa l'a rugatu, si astfeliu calulu l'a trintitu? Este óre vin'a nòstra, cà calulu scapatu de calaretiulu seu, a profitatu de libertatea sa, spre a se reintórce singuru in castelu si cà contess'a móre de frica si de spaima?

Noi nu putemu nimica in tóte aceste, si crede-me scumpa Olimpia, cà consciinti'a nòstra póte sè dórma in pace.

Pâna cându aceste cuvinte infricosiate se siop-tira de totu incetu in odaia vecina, lângá aceea in care contess'a Maria nu mai erá decátu dóra numai unu cadavru; pâna cându servitorii au fugitu in tóte partile grabindu sè aduca unu medicu, cà sè capete cei dóue-dieci si cinci de Luisdor, Annibal de Rahon trecea in linisce grathi'a in galopu de venatóre pe Kebir, si se mirá cà nu vede pe contess'a pe balconu gata a-lu salutá la reintórceca sa.

IX.

In fati'a pericolului.

Annibal se cobori de pe calu si intrá in ambitu.

Acolo nisce cameriste fugiau inspaimentate.

— Ce sa intemlatu? — le intrebá contele cu unu inceputu de nelinisce.

— Dle, dómna contess'a móre . . . seu dóra e si mórta! Respunse un'a din iele plangèndu.

Contele Rahon se cutremurá ca unu omu nimeritu in ánimá; dar totusi se intári.

— Móre . . . seu dóra e mórta . . . — repeti elu dar e cu putintia acést'a? Permite-ar Ddieu acést'a? Aceste femei sùnt nebune!

Elu vorbiá asiá spre a se asigurá, dar o neliniscire infricosiata lu-cuprinse; unu noru se ivi inaintea ochilor sei; totu sangele i se aduná la creri si erá p'áci sè ametiéscá.

Sari iute in susu pe trepte si grabi cá unu uraganu spre apartamentul Mariéi.

Saint-Maixent si dómna Chavigny, cari abia intrara acolo, scósera o esclamatiuone de mirare zarindu-lu.

Elu nici nu-i audi; merse de-a dreptulu la patulu, in care corpulu contessei erá intinsu intr'o nemiscare periculósá.

— Asiá dara totusi e adeveratu . . . — gângavi elu cadiendu in genunchi inaintea acelu patu, care semená unui patu mortuaru, — socia mea multu iubita, carne din carnea mea, sufletu din sufletulu meu, nu mai esiste! Dieu a reclamatu pentru sine acestu ángeru pré perfectu pentru lumea nòstra! E bine! lovéscá-me si pe mine! Mari'a e mórta, si eu vreu sè moru!

Si siróie de lacrimi inundara fati'a trista.

Saint-Maixent i prinse man'a.

Rahon se 'ntórse catra elu, si cu unu tonu aspru, mai cà amenintiatoru, lu-intrebá:

— Ce vrei cu mine? Nu poti sè me lasi a plânge in pace?

— Vreu sè-ti dicu, vere, cà aceste lacrimi sùnt pré timpurie, — respunse marquisulu. Nimica nu-ti probéza, cà contess'a ar fi incetatu a traí. In câtu pentru mie, ti-dau cuventulu meu de onóre, cà o credu numai lesinata.

Annibal apucá din tóte puterile acésta sperantia desiérta si nesigura.

— Da, trebue sè ai dreptu! — esclamá elu cu focu. Dumnedieu e dreptu si bunu, elu mesura durerea aceluia, care n'a meritatu sè suferé . . . Mari'a trebue sè fia inca viua . . . ánim'a ei va rencepea palpita . . . ochii ei se voru deschide si se voru întórce

catra mine! . . . Dar, in numele cerului, unde sânt medici? Voiescu ei cá concess'a sè móra fara sè-i fia ajutat?

— Nu acúsá pe nimene, vere, -- respunde Saint-Maixent. Totu ce s'a pututu face, s'a facutu. Indata dupa acésta intemplantare nefericita, servitorii plecara calare in tóte partile. Inainte de câte-va minute, ei se voru rentórcé fara 'ndoiéla, aducéndu medici.

— De-aru vini! de-aru vini! — murmurá contele. Aceluia carele mai ántáiu me va scapá durerea ce induru, i voiú dá din tóta ánim'a jumetatea averii mele.

Tacú unu momentu, apoi reluá:

— Ce-i acést'a intemplantare nefericita? Cum s'a ivitu?

— Nu o ghicesci?

— Eh! cum s'o ghicescu? Cugeta, cá eu nu sciu nimica!

— O inspaimantare grabnica, si prevederea unei nenorociri cumplite facura, cá vér'a mea sè cada fara consciintia de sine pe balconu.

— De unde vini acea inspaimantare? Ce erá acea nenorocire?

— Kébir rentorcéndu-se fara calaretiu, dupa ce fara 'ndoiéla te-a tréntitu, vini si cadíu in curea de onóre. Dómn'a Rahon te credíu mortu, si ti-marturisescu cá marquis'a Savigny si eu impartesiam fric'a si neliniscea ei.

Annibal ascultá cum póte sè asculte unu omu caruia i se vorbesce intr'o limba necunoscuta. Sunele cari petrundeau la urechile lui nu oferiau nici unu intielesu pentru spiritulu lui.

— Mi-pare cá visezu ascultandu-te, — murmurá elu, — Kébir nu m'a tréntitu, ci a revinitu cu mine mai blandu, decátu cum a pornitu.

Saint-Maixent facú o miscare de suprindere.

— Acuma eu me 'ntrebu déca visezu? — esclamá elu. Acelu calu infocatu, furiosu, infricosiatu, care in turbarea sa nebuna a cadíutu inaintea ochilor nostrii; acelu calu de orientu, albu cá néu'a, fostu-a unu fantomu? Noi toti recunoscuramu pe Kébir.

Trebuíá sè urmeze o esplicatiune, inse timpulu lipsiá. Doi medici, pe cari i-au pututu gasi in grab'a mare, sosira de odata, si contele uitá totu restulu lumei, spre a nu se gândi decátu numai la sentinti'a ce avea sè se pronuncie.

Primele lor cuvinte fure asiguratóre.

Dupa o scrutare, declarara amendoi, cá dómn'a Rahon n'a muritu; adusera, cá de si lesinulu ei nu presinta caractere pré nelinicitóre, totusi trebuie incetatu cátu mai iute.

Din nenorocire, ei nu erau de o parere decátu numai in privinti'a acestoru dóue puncte.

Primulu medicu dicea, cá spre a aduce pe contess'a in ori, trebuie sè i se ia sange indata.

Alu doile sustinea, cu o sigurantia nu mai putínu mare, cá in stadiulu bine inaintatu alu starii binecuventate in care se affá dómn'a Rahon, luarea de sânge ar ucide-o negresítu si cá si-ar respirá sufletulu, fara sè fi revinitu la cunoscentia.

A supra acesteia se incinse intre doctori o scena comica aprópe durerósa, pentru care avisámu pe cetitorii la marele Molière.

Acea scena, care amenintiá a se prelungi nemarginitu, care facea pe Rahon nebunu de manía si de nerabdare, fu intrerupta prin sosirea unui alu trei-

le medicu, mai betranu si mai renumitu decátu cei doi primi.

Elu si-batú jocu de ambii sei confrati tineri, si incepú fara intardiare o vindecare, care si reesi, cáci peste câte-va momínte contess'a si-deschise ochii sco-tiendu unu suspínu adâncu.

Unu strigatu de bucuría de o espressiune ne mai audíta scapá de pe buzele lui Annibal.

Elu apucá ambele mani ale dómnei Rahon si le acoperi de sarutári; dar spre suprinderea lui mare acele mani remasera reci sub desmerdárile sale, si jun'a femeia nu respunde nici o vorba la cuvintele lui gingasie.

— Dómn'e! — gangavi elu cu o spaima nóua, — par cá ea nici nu me vede, nici nu me aude . . .

— Si in adeveru e asiá, domnule conte, — respunde mediculu betranu. Numai viéti'a fisica se rencepe pentru dómn'a contessa; viéti'a morala e inca absentá, din cauza cá creerii nu sânt inca scapati.

— Candu voru fi?

— Indata-ce unu micu tratamentu dupa datin'a mea va redá sângelui cursulu seu naturalu.

— Fà cátu mai eurendu, doctore, te rogu!

— Intielegu nerabdarea dlui conte si o impartesiescu; nu voiú perde nici unu momentu.

Miculu tratamentu din cestiunea putea sè fia fórté rationalu si fórté intieleptu, inse acel'a totusi nu produse resultatulu asteptatu.

Abiá la unu patraru de óra dupa momentulu in care dómn'a Rahon si-deschise ochii, se vedíu cá fati'a ei palida incepú sè se rosiesca si picaturi de sudóre curgeau din radecinele perului seu.

Se constatará niste friguri ardietóre, si aceste friguri, mai cá indata de la inceputu, fure insotite de deliru.

Contess'a se svêrcoliá in retielele unei inspaimantári fórté mari. Si-frângea mânile gângavindu plânsете sfasietóre, si se audiea scapandu de pe budi-ele sale niste frase de o suta de ori repetite, din cari se puteau deosebí aceste cuvinte:

— Oh! calulu acela . . . calulu acel'a afurísitu! . . . Annibal . . . multu iubítulu meu barbatu . . . elu e mortu . . . eu nu mai voiescu . . .

Toti martorii acesteia scene gelnice plângeau . . . Saint-Maixent si frumósa Olimpia apesau batistele lor pe ochi.

Cei trei medici, de asta-data de o parere (lucru rar!) faceau din capu intr'unu modu ce nu insemná nimicu bunu.

— Este pericólu? — intrebá Rahon, a carui spaima reveni.

— Consciinti'a mea nu-mi permite sè inducu pe dlu conte in eróre, — respunde doctorulu renumítu, in a carui presintia cei doi taceau cu modestia: — e pericólu si inca mare.

— De ce te temi dta?

— De friguri cerebrale, bóla totu-de-una fórté grea si a carei greutate se duplica din caus'a starei dnei contesse, si de slabiciunea generala ce o urméza.

— Combate-vei acestu reu infricosiatu?

— Cu tóta tari'a.

— Si reesi-vei?

(Va urmá.)

S A L O N U.

Calindarul septemanei.

Dumin.	17	29	E. 9 d. R. a ss. parinti.
Luni	18	30	ss. mm. Emilian, Iacint, Valentina.
Marti	19	31	c. ma. Macrina, c. p. Dia.
Mercuri	20	1	s. pr. Ilie.
Joi	21	2	pr. Iezechiil, cc. pp. Simeon, Ioan.
Vineri	22	3	s. Maria Magdalena, c. m. Marcellia.
Samb.	23	4	ss. st. mm. Foca, Apoloniu.

Adunarea din Abrudu

a Societății pentru fondu de teatru român.

Abrudu 16 iulie. A trecutu unu timpu indelungatu, de cându aice nu s'a tînutu vr'o adunare românească. A fostu tocmai la anulu 1865, cându Asociațiunea transilvana a vinitu in mijloculu nostru, spre a tiné in Abrudu adunarea sa generala. De atunce nu mai puturamu salutá între muntii nostrii nici o asociatiune românească.

Dilele trecute dara o bucuria mare se realisá in ânimele nóstre. Jun'a societate pentru fondu de teatru român, care fu salutata cu atât'a caldura prin adunările sale ambulante din Banatu, vini sè cerceteze si pe Români din muntii apuseni; tinêndu-si adunarea sa generala in Abrudu.

Nu este necessariu a spune, cã inteliginti'a nóstra din aceste parti, care totu-de-una a fostu la inaltîmea misiunii sale, si de asta-data intimpinã cu totu foculu ânimei sale acésta societate, menita a infintia unu focularu de cultura nationala.

Adunarea s'a deschisu adi la 11 óre inainte de miédia-di. Éta processulu verbalu alu acestei Siedintie :

Societatea pentru fondu de teatru român.

Procesu verbalu.

Adunarea generala, tînutu in Abrudu la 16 iulie 1877 in biserica gr. c. româna.

Secretariulu comitetului Societății, dlu Iosifu Vulcanu, inviatu de o deputatiune esmisa si petrecutu de dinsa, infatisandu-se la 11 óre ante amédia între urari generale in mijloculu adunării, o saluta si anuncia cã atâtu presiedintele câtu si vice-presiedintele din cause neatérnatórie de vointi'a lor nu se putura presintá la convenirea presinta, din care cauza invita adunarea a alege unu presiedinte ad hoc pentru conducerea desbaterilor.

Adunarea alege cu unanimitate de presiedinte ad hoc pe dlu Simeonu Balintu.

I.

Dlu Simeonu Balintu ocupandu locul presiedialu, si-esprima multiamita pentru increderea asiediata in dinsulu si dupa unu discursu acomodat, atingêndu pe scurtu istoriculu societății si deosebitu redicandu insemnatatea ei salutaria, saluta publiculu in numeru frumosu de ambele secse si dechiara adunarea de deschisa.

Discursulu de deschidere a dlui presiedinte ad hoc se intimpina cu insufletire din partea adunării.

II.

Inainte de a se trece la ordinea dilei dlu primariu a opidului Abrudu si presiedintele comitetului arangiatoriu dlu Corneliu Tobiasiu saluta adunarea in numele cetatienilor din Abrudu.

Salutarea se primesce din partea adunării cu bucuria.

III.

In intielesulu programei publicate propune dlu presiedinte ad hoc a se alege doi notari ad hoc.

Se aclama de atari dnii : Mihaiu Cirlea si Absolonu Todea.

IV.

Afara de ordinea dilei, din motivulu ca si sub decursulu siedintiei sè se póta inscrie câtu mai multi membri noi, propune dlu presiedinte a se alege o comisiune de 5 membri pentru inscrierea membrilor noi.

Adunarea primindu propunerea alege cu unanimitate de membri comisiunii pe dnii : Iosifu Crisianu, Nicolae Moldovanu, Mihaiu Andreica, Clemente Ajudeanu si Dr. Ioane Popu.

V.

Urmandu ordinea dilei, secretariulu societății, dlu Iosifu Vulcanu cetesce raportulu comitetului despre lucrările acestuia de la ultim'a adunare generala.

Adunarea luandu actu de raportu decide a se transpune comisiunii pentru propuneri. Raportulu se alatura sub 1.

VI.

Absentandu cassariulu societății dlu Ioanu cav. de Puscariu, secretariulu societății da cetire raportulu lui cassariului.

Adunarea decide transpunerea raportulu comisiunii pentru revederea ratiociniului, raportulu insu-si alaturandu-se aci sub 1/2.

VII.

Conformu programei se mai alegu apoi urmatóriele comisiunii :

a) comisiunea de 5 membri pentru revederea raportulu cassariului in persónele dloru : Radu Jeantea, Rubinu Patitia, Ioanu Gallu, Ioanu Popu si Candinu Albinu.

b) comisiunea de 5 membri pentru propuneri in persónele dloru Georgiu Secula, Corneliu Tobiasiu, Dionisiu Adamovicu, Alesandru Tiura si Nicolau Lobontiu.

VIII.

Conformu programei urmandu tinerea de disertatiuni, corespundietorie scopului societății dlu presiedinte anuncia, că la comitetu s'a insinuat numai una disertatiune, si a nume a dlui secretariu a societății Iosifu Vulcanu : „Despre teatrulu ambulantu si stabilu.“

Disertatiunea dlui Iosifu Vulcanu se cetesce ascultata cu mare atentiune si intrerupta de viui aplause de placere. Se alatura sub $\frac{1}{3}$.

Incheiandu-se cu acést'a ordinea dilei, dlu presiedinte multiamesce intregi adunari pentru viulu interesu doveditu, si incheia apoi siedinti'a, anunciandu pe cea venitoria pe mane la 10 óre inainte de amédia-di.

Simeonn cav. de Balinth
presiedinte ad hoc.

Mihaiu Cirlea
notariu ad hoc.

Absolomu Todea
notariu ad hoc.

Raportulu comitetului.

Onorabila adunure generala !

Conformu §-lui 17 alu statuteloru societății nóstre comitetulu vine a face urmatorulu raportu despre activitatea sa de la ultim'a adunarea generala, tînuta la Lugosiu in 15 si 16 oct. 1876.

I A esecutatu decisiunile adunării generale din Lugosiu, si a nume :

a, a substernulu guvernului spre sciintia modificarea facuta in statute de catra acea adunare generala.

Guvernulu a luat u actu de acésta modificare, sub nr. 6787/877 alu ministerului de interne.

$\frac{1}{2}$ /. Avemu onóre a pune sub $\frac{1}{2}$ /. in vederea on. Societăti statutele originale procediuete cu clausul'a ministeriala.

b, A inviatu la 7 jan. 1877 inca odata prin organulu publicatiunilor Societăti, diarulu „Familia“, pe toti restantierii Societăti tramitiendu-se fia-caruia câte unu esemplaru din acestu organu,) cá pâna la 1 martiu a. c. ori se platésca in bani gata séu in obligatiuni de statu séu in hârthii de valóre cari producu 5% anuale — sum'a promisa, ori se dea obligatiuni private intabulate realu, precum se vede din aclusulu de sub $\frac{2}{2}$ /.
 $\frac{2}{2}$ /. Inse, durere l apelulu acest'a a avutu unu resultatu micu.

Astfelu comitetulu a fostu silitu a esecutá si o alta decisiune a adunării generale din Lugosiu, si a nume :

c, a liquidatu acele pretensiuni ale Societăti.

Deci, comitetulu studiându actele, constatá, cá nu tóte pretensiunile sunt incassabile, parte pentru cá obligamintele n'au cerintiele prescise de lege, parte pentru cá respectivii n'au din ce plati séu cá au muritu, ori cá

locuinti'a nu li se scie; din contra altii, cei mai multi cari au subscrisu, au din ce plati. ma dóra voru si plati, de cumva li se va acordá unu respiriu óre-care.

In urmarea acesteia comitetulu a impartitu pe datorasi in diverse categorii: in prim'a (sub $\frac{3}{2}$ /.) a insiratu pe cei ce potu se platésca, — in a dóu'a (sub $\frac{4}{2}$ /.) pe cei ce au datu si obligatiuni, — in a trei'a (sub $\frac{5}{2}$ /.) pe cei ce n'au din ce plati, — si in a patr'a (sub $\frac{6}{2}$ /.) pe cei morti si pe aceia a caror locuintia nu se scie.

In privinti'a celora din categoriile prim'a si a dóu'a, comitetulu — in conformitate cu decisiunea adunării din Lugosiu — unde deoblegamentele s'ar basá pe acte recunoscute de lege, va mijloci incassarea lor pe calea legii; ér incátu pentru cei din categoriile a trei'a si a patr'a, comitetulu propune, cá adunarea generala se dispuna stergerea lor.

Processulu verbalu alu adunării din Lugosiu relativu la aceste insarcinári, se alatura sub $\frac{7}{2}$ /.
 $\frac{7}{2}$ /. II A dóu'a parte principala a activității comitetului a fostu inmultirea fondului Societăti, despre care va raportá dlu cassariu.

Aice insemnâmu numai atâ't'a, cá fondulu Societăti de la ultim'a adunare generala adeca in timpu de 9 luni, a crescutu cu 2717 fl. 18 cr., si cá acela adi numera 11,598 fl. 42 cr.

III In fine, spre a puté oferi o informatiune mai speciala despre activitatea comitetului acludemu sub $\frac{8}{2}$ /. tóte processele verbale ale siedintielor sale.
 $\frac{8}{2}$ /. Din siedinti'a comitetului tinuta in Budapesta 9 iulie 1877

Iosifu Vulcanu,
secretaru.

Iosifu Hosszu,
v.-presied.

Ratiociniulu

Fondului pentru teatru român de la adunarea generala din Lugosiu pâna la adunarea generala din Abrudu, din 16 iuliu 1877.

Percepte

in bani in papire
fl. cr. fl. cr.

1876. 15/10. Dupa cum arata ratiociniulu presentatu adunarei generale la Lugosiu in 15 oct. 1876 si relatiunea comisiunii esaminatorie a acelei adunari generale starea fondului a fostu atunci si se transfera aci cu 8881 fl. 24 cr., dintre care sânt

a) in bani gata

220 31

b) in papire

8860 93

17/10. Banii incursi cu ocaziunea adunării generale de la Lugosiu dupa cum arata conspectulu generale si aclus. A. B. C. apoi contra quitta sub D. facu . . . 1038 50

17/10. Banii incursi din socotela dlui Iuliu Petricu despre colec-

Percepte.	in bani		in papire		Percepte.	in bani		in papire	
	fl.	cr.	fl.	cr.		fl.	cr.	fl.	cr.
tele facute dupa cum arata socotela 2 dimpreuna cu accușele I. II. III si IV.	44	50			ablegatu à conto angagiamentulu de 100 fl. a platitu	25	—		
Au mai intratu urmatorele taxe interesse si colecte in bani gata : 12/11. a) prin assignatiuni postale de la dlu Ioan Szeremi prota in Madarasu taxa pro 1873—74	12	—			De la d. Iosifu Vulcanu à conto obligatiunii de 100 fl. a platitu si interessele pro 1876/7	25	—	5	—
De la d. advocatu Ales. Ferentiu in Szatmár taxele pro 1873—74	12	—			De la I. cav. de Puscariu taxa curente	5	—		
23/11. De la d. Gabr. Mileticiu in Oravitia taxa pro 1875 si 1876	12	—			De la d. notariu publicu Demetrie Bonciu donata fondului competentei'a pentru 2 acte notariale .	9	70		
28/12. De la d. Mihaiu Bontescu adv. in Unidóra taxa pro 1872 si 1873	12	—			S'au cumperatu urmatorele papire in valoare nominale : 1876. 4/11. 1 Renta de argintu nr. 207383			100	—
1877. 26/1. De la d. Iosifu Popoviciu prota in Jamu	25	—			1 Sortitura de a 1854 nr. 2706/50			250	—
1/3. De la d. N. Andreovics in Karansebes	12	—			2 Sortituri a 1/5 din a 1860 nr. 10752/10 à 100 fl.			200	—
10/4. De la d. Dionisiu Popfiu taxa pro 2 ani	12	—			1 prioritate a calei ferate ardelene nr. 22046			200	—
7/7. De la d. Georgiu Traila parochu in Timisióra taxa curente angagiamentului	5	—			1 prioritate a calei ferate Alföld nr. 975555			200	—
b) prin epistole : 1876. 24/8. De la d. A. Vasilieviciu din Caransebesiu taxa pro 1874—1875	12	—			1 prioritate a calei ferate ostica ung. nr. 147245			300	—
26/12. De la d. Timoteiu Miclea advocatu in Cacova taxa pro 1875—1876	12	—			1 sortitura Dampfschiff nr. 43131 in val. nom.			100	—
1877. 9/3. De la d. Pavel Fiscea invet. in Ciclova interessele pro 1875/6, 1876/7 de la 50 fl.	6	—			1877. 1/1. 1 sortitura triestina nr. 15202			100	—
De la d. Angel Coterla primariu in Ciclova rom. interessele de la capit. 100 fl. pro 1875/6—1876/7	12	—			16/1 Trei obligatiuni rurale ardelene à 50 fl. nr. 19555, 18540 si 21964			150	—
20/4. De la d. Desideriu Borbola advocatu in Oradia-mare taxa ca membru fundatoriu in bani gata	100	—			2/4. Una obligatiune de decima nr. 12337			100	—
NB. Inca si o obligatiune privata despre 100 fl. ce se afla la Comisiunea pentru obligatiunile private.					29/4. Una sortitura de Viena nr. 1761/57			100	—
c) d'a dreptulu si mijlocitu au intratu in cassa fondului, bani gata : si a nume					Una obligatiune rurale ardeleana nr. 65545			100	—
1876. 3/11. De la d. Ioanu Petroviciu parochu in Ciclova taxa pro 1875—76	12	—			Au intratu ca taxe de membri fundatori urmatorele papire de valoare nominate.				
20/12 De la d. prota Iosifu Popoviciu in Biserica-Alba colecta trimisa prin dlu Babesiu vedi „Albina“ nr. 110	11	30			30/11. Una sortitura Ungara, seria 3242/23 de la d. Ianculescu .			50	—
Detto vedi „Albina nr. 114	3	80			1877. 27/1. De la d. Georgiu Secula adv. in Baia de Crisiu una actiune „Transilv.“ nr. 1689			100	—
De la prota Iosifu Popoviciu in Jam colecta	8	70			23/3. De la d. Petru Mihályi pentru repausatulu seu parinte septemvir Gabriel Mihályi una obligat. de decima nr. 18951			100	—
22/3. De la d. Mihaiu Alesandroviciu preotu in Sasca-Montana taxe	18	—			8/4. De la d. Ioanu Florianu una actiune de „Transilvania“ nr. 1901			100	—
7/7. De la d. Stefanu Antonescu					7/7. De la d. Bas. Pop Harsianu act. „Transilvania“ nr. 1598			100	—
					Din schimbarea cuponelor si redicarea interesselor s'a incassatu in bani :				
					1877. 10/1. Pentru cuponele de 1. jan. 1877 a papirelor de statu .	31	10		
					5/4. Prin d. Babesiu s'a schimbatu cuponulu dupa actiunea „Transilvaniei“ nr. 1689	2	85		
					Cuponele de 1-a juliu 1877 a papirelor de statu	73	8		
					30/6. Cuponele pr. 1/2 si 1/1 Tran-				

Percepte.	in bani		in papire	
	fl.	cr.	fl.	cr.
silvania 1901 si pr. 1/7 „Albina“ nr. 1146	14	7		
Interesele de la capitalele elocate la „Albina“ de la 1/7 1876 pâna 30/6 1877	530	88		
30/6. S'a elocatu la institutulul „Albina“ cu libelulu nr. 907			544	95
Summa :	2322	69	11555	88
scotindu-se erogatele	2255	15	25	—
remane	67	54	11530	88
la olalta			11598	42

Acésta avere dupa cum se vede din inventariu sta :

1) Elocata la „Albina“ cu libelle 101, 314, 495, 534, 683, 701 si 907 in summa de	8105	88		
2) in obligatiuni de statu, actiuni si sortituri	3425	—		
3) apoi in bani gata	67	54		
Summa :	11598	42		

Care tóte se pastréza in cassa Wertheimiana a fundatiunii.
La acést'a se mai adauga requisitele inventariali.

a) Cassa Wertheimiana	125	—		
b) unu sigilu si o stampilia	20	—	145	—
Peste totu	11743	42		

Obligatiunile private vinu a se presentá prin secretariulu Societáti in conspectu specialu, — si de aceea aci nu sânt luate in socotéla.

Budapesta 1877 iuliu 8.

Iosifu Hosszu
v.-presiedinte.

I. cav. de Puscariu
cassariulu fond.

Erogate.	in bani		in papire	
	fl.	cr.	fl.	cr.
1876. 10/10. Domnului secretariu Iosifu Vulcanu s'a platitu recompensa speselor de caletorie pe bazea conclusului adunarei generale din Lugosiu	100	—		
1/11. Pentru mutatulul casei de feru in cuartirulu celu nou alu cassariului de la nr. 51 la nr. 70 in strada radiale	3	50		
1877. 7/7. Dlu Ios. Vulcanu platindu din obligatiunea sa de 100 fl. una amortisare de 25 fl. (vedi perceptele anului trecut 4—y si din anulu acést'a VI—7) se scade din valoarea papirelor			25	—
Competintia dlui notariu publicu Demetriu Bonciu pentru dóue acte notariale (vedi percepte VI—9)	9	70		
1876. 4 11. Pentru cumperarea papirelor de valoare percepte				

Percepte.	in bani		in papire	
	fl.	cr.	fl.	cr.
sub VII. a) dupa cum arata nota acolo alaturata s'a solvitu Pentru sortitura Dampfschiff nr. 43131 cum arata nota VII. b) 1877. 1/1. Pentru sortitura tries-tina nr. 15202 cum arata nota VII. c)	997	52		
16/1. Pentru trei obl. rur. ardelene à 50 fl. nr. 19555, 18540 si 21964, vedi nota percepte VII. d)	108	69		
2 4 Una oblig. decinia nr. 12337 vedi nota perc. VII. e)	75	43		
29/4. Una sortitura de Viena nr. 1761/75 vedi nota perc. VII. f)	93	—		
7/7. Una oblig. rur. Ardel. nr. 65545 vedi nota perc. VII. g)	75	10		
1 1. Abonementulu pentru „Mercur“	2	—		
20/6. Pentru unu protocolu ras-tratu spre evidentia cuponelor Pentru papiru rastratu de raciociniu	2	20		
Pentru porturi recomandate a casei la d. Besanu in Lugosiu			15	
La d. Vulcanu in Leta			25	
La Albina in Sibíu			15	
Spesele secretariului cu buroulu comitetului	19	60		
30/6. S'a predatu la Albina spre elocare cu 7% percente (vedi perc. IX. c)	544	95		
7/7. Spesele cassariului impreunate cu manipularea casei	6	88		
Suma :	2255	15	25	—
Dintre care spesele cancelariei	135	12		
era elocutiuni de capitale	2120	3		

Recapitulatiune :

Din summa erogatelor sânt				
1) spesele cancelariei	35	12		
2) De caletorii	100	—		
3) Capitale elocate spre fructific.	2120	3		
Suma :	2255	15	25	—
Iosifu Hosszu	I. cav. de Puscariu			
v.-presiedinte.	cassariulu fond.			

Abrudu 16 iulie. (*Banchetulu*.) Dupa incheierea primei siedintie a adunării generale, membrii Societáti dimpreuna cu o frumoasa cununa de óspeti se intrunira la unu banchetu in localitátile casinei romane.

Spaciós'a sala se implú de unu publicu alesu, si la més'a in forma conica ocupara locu o multime de barbati bine meritati ai natiunii nóstre.

La trei óre se incepú banchetulu, si la sunetulu escelintei musice nationale in curendu tóte spiritele se inveselira.

Se n'tielege cà nici toasturile nu putura lipsá.

Din cele multe voi amintí urmatóarele. Primulu toastu fu portatu de catra dlu primaru alu Abrudului Corneliu Tobiasiu pentru Maj. Sa si famili'a domnitóre. Dlu advocationu Filipu a inchinatu intru sanetatea represintantului comitetului Iosifu Vulcanu, — ér acest'a a toastatu pentru noii membrii ai Societátii. Protopopulu Gallu pentru dlui dr. Alessandru Mocioni, advocatulu Secula pentru presiedintele ad hoc Simeonu cav. de Balint, dlu Filipu pentru dlu vicepresiedinte Iosifu Hosszu, Iosifu Vulcanu pentru damele române, dlu advocationu Anania Moldovanu pentru dn'a Vulcanu, dlu candidatu de advocationu P. Trutia pentru comitetulu arangiatoru, dlu candidatu de advocationu Mihaiu Cirlea pentru poporu, si altele multe.

Banchetulu se incheiá la 6 óre.

Sér'a la nóue óre publiculu asistá la represintatiunea teatrala data de trup'a dlui Buriencescu.

B o m b ó n e.

In America pe o casa mare si frumósa se afla urmatórea inscriptiune :

„Cas'a acést'a va fi aceluia, carele va demonstrá cá dinsulu e multiamitu cu tóte si prin urmare, e deplinu fericitu.“

Intr'una din dile apoi se infatisiá la proprietarulu casei unu domnu, carele díse, cá dinsulu e multiamitu cu tóte, va sè dica e fericitu.

Inse proprietarulu i respunse :

— De cumva dta ai fi multiamitu cu tóte, nu ti-ai pofit cas'a acést'a.

*

Educatorulu : Dar dta, Alfredu, iertare-ai pe dusmanulu dtale ?

Copilulu : Iertá, de cumva acel'a ar fi mai tare decátu mine !

*

Professorulu : Unde s'a nascutu Schiller marele poetu germanu ?

Invetiacyelulu : In Arcadia.

*

Parcalabulu : Taci, ticalosule ! Ai fi vrednicu sè te aruncu pe ulitia.

Delinquentulu : Poftimu ! Eu voi suferi si acést'a.

*

Unu prevenitu pentru furtu cu spargere este adusu inaintea tribunalului.

Presiedintele lu-striga.

— Me rogu se amanati processulu, domnule presiedinte, — díse elu, — cáci advocatulu nu mi-a venitu.

— Dar ai fostu prinsu a supra faptului, recunosci acésta ; ce o sè mai dica advocatulu ?

— Recunoscú cá intr'adeveru am fostu prinsu si cá sânt culpabilu ; dar tocmai de aceea ceru amanaarea, fiindu cá sum curiosu sè vedemu ce o sè dica advocatulu ? !

*

— Asiá dara guvernulu spera, cá in anulu viitoriu la noi va fi invasiune russésca ?

— Cum asiá ?

— Dar n'ai auditu, cá spera innaltierea vinitului de dare pentru spiritu ? !

*

Diregatorulu de banca X. intr'o di se pomenesce, cá si dinsulu e destituitu. Fuge inda la directoru.

— Domnule directoru, baga de séma câte vieti se periclitéza prin destituirea mea !

— Vieti ? Cum ?

— Asiá, cá eu acuma voi fi silitu a me rentórcce pe carier'a mea de mai nainte.

— Si ce ai fostu dta ?

— Medicu !

*

Intr'o ospetaria, care e mai renumita de scumpa, decátu de buna, unu óspe converséza cu servitorulu, care i aduse mancarea ceruta.

— Oh ! sè me credi, domnule, cá stapanulu meu este unu omu fórtu bravu. Dinsulu nu alege de felu. De esemplu, elu e bogatu si totusi manca din acele-si mancári cu óspetii sei !

*

Dta esti unu omu imposibilu ; ai avutu procesele cele mai scandalóse . . .

— Eu ? nici de cum ! Procesele mele au fostu tóte judecate cu usile inchise.

C E E N O U ?

De pe câmpulu de resbelu ni sosescu sciri, cumca rusii intra in ânim'a Bulgariiei, ocupa punctele cele mai insemnate strategice. Ostasii musulmani, cadiuti prinsonieri la Nicopoli in mânilé rusilor, fusera transportati la Chisineu in Rusi'a. Invingerile rusesci produse frica mare la port'a otomana. Sultanulu destitui din posturile lor pe comandantele supremu alu armatei Abdul-Kerim, si-lu inlocui prin Mehemet Ali pasi'a, omu tineru, de origine germanu si renegatu din copilaria, si pe ministrulu de esterne Savfet pasi'a, a carui resortu a cadiutu pe mânilé lui Aarifi pasi'a, asemenea omu tineru, fara esperintia, pe carele lumea abie lu-cunósce dupa nume. Acesti ómeni inse cu greu voru puté ajutorá caus'a desperata a Turciei, despre care insusi turcofilulu gen. Klapka, carele in septeman'a trecuta sosi aici din Constantinopole, se esprima in termini fórtu nefavoritori, numindu pe Abdul Kerim „baba betrana“, si pe ministrii din Constantinopole ómeni intriganti, cari pe toti strainii, fie ori cátu de amici Turciei, vreu sè-i dée afara, precum s'a întâmplatu si cu dlu generalu Klapka. — In Asi'a, dice dlu K., turcii mai potu avé sperantia la reusita, in Europ'a insa caus'a lor se póte considerá cá pierduta. — Rusii inse, pâna cându voru puté prin multe greutáti, si indelungatu timpu, scóte pe turci din cuiburile lor, din fortaretiele Rusciucu, Silistri'a, Siuml'a, nu potu fi asecurati de invingeri decisive. Chiar acuma primimu scire despre bombardarea continua a Rusciucului, care ar fi cadiutu deja in mânilé rusilor. Trecerea corpului IV. din armata româna peste Dunare se adeverece. — Muntenegrulu a inceputu de nou ofensiv'a, si armat'a principelui Nicolau bombardéza orasiulu Niksiciu ; Greci'a inca mobilisédia, ba se colportédia sciri de mobiiisare si despre Itali'a, care ar avé sè ocupe Albani'a. Flot'a maritima englesa sta ba portulu Besic'a, si-ascépta ocaziunea binevenita de a intrá in Constantinopole. Astfelu se crede cá, poterile interesate ocupandu in contielegere teritoriu turcescu, turcii voru fi scosi si

aruncati dincolo de Balcanu. — Trupele române, ce au cooperatu la luarea Nicopolei, au doveditu o tînută esemplară militară, primira recunoscintă din partea însusi a comandantului rusu, bar. Krüdener, si prin acést'a au doveditu, că armat'a lui Carolu I. este démna urmasia a marilor domnitori Stefanu si Mihaiu. Precum aflamu din o corespondintia a diurn. „N. F. Pr.“ Nicopolea este ocupata de trupe române. Afara de M. S. Domnitoriulu Carolu si statulu seu maioru D. ministru Bratianu inca este in midiloculu armatei române, carele, — precum in Franci'a Gambett'a este presinte in tote locurile unde interesele patriei pretindu conlucrare s'a plina de intieptiune si tactu, — asié si dlu Bratianu pórtá multa grige de sortea armatei patriei sale. Guvernulu Bratianu-Cogalniceanu prin portarea s'a corectasi intielépta a sciutu castigá recunoscintia deplina atátu din partea compatriotiloru sei, câtu si din partea strainiloru.

In Constantinopole ómenii si-forciédia puterile pentru de a puté tramite unu corpu de armata contra trupelor rusesci ce au trecut Balcanulu; turcii si-concentrédia tóte forciele la Adrianopole. De alta parte referadele sosite la port'a otomana despre starea armatei turcesci de la Dunare sînt fôrte deprimatórie; in urm'a economiei neconsciintióse a comandantilor, soldatii turcesci patimescu de bóle, fóme si alte nevoi; o multime dintre ei desertara; inzadaru i incuragiara si laudara jurnalele turcofile din Pest'a si Vien'a, ei nu voira sè intieléga; omulu flamându si golu cum va fi curagiosu. — Preste Balcanu in Filipopoli zacu 2000 raniti turci. Armat'a ce sta sub comand'a principelui Nicolau, si carea trecu deja Balcanulu, sè dice că ar stá din 80,000 soldati. La Rusciucu, sub comand'a mostenitorului de tron, sînt 110,000 soldati; in Dobrugea 60,000. Ocuparea Rusciucului va fi decizetória pentru intrég'a operatiune, rusii voru avé in mânia calea ferata Rusciucu-Varna, er armat'a mostenitoriului de tron va puté navalí maj de parte spre Siuml'a, unde este concentratu grosulu armatei otomane. — Precum bulgarii in anulu trecut, asié si turcii acuma alarmédia tóta Europa cu atrocitátile ce s'ar comite asuprali. Voru fi, fara indoiéla, ómeni între Bulgari, cari intr'o nópte si-resbuna pentru suferintiele de cinci seculi; crestinií lui Cristosu inse nu se potu compará cu dreptu-credintiosii lui Mahomet, cari tînú de dogma si de meritu, cu respata pe cealalta lume, déca potu stirpi ómenii de alta confesiune.

Trupele române, ce au luat parte la ocuparea Nicopolei, precum aflamu din mai multe parti, au doveditu o tînută escelenta si o bravura estraordinaria; ostasii români cá lei s'au aruncatu a supra inimicului si au câstigatu unu succesu stralucitu. Déca evenimentele de la Dunare in privinti'a materiale, ne facu sè fimu strimtoriti, in privinti'a morale inse — dice „Timpulu“ — ele ni procura o mare si adéncă satisfactiune, aceea că jun'a nóstra armata este brava si devotata interesselor tierii, că prin faptele ei dovedesce stralucit'a-i origine.

Bulgarii fara pelarii. Guvernulu otomanu facu sila bulgarilor sè pórté caciule turcesci (fesu,) acuma eliberandu-se de sub turci, aru portá pelarii, dar n'au la ei in tíera; de aceea si-comanda pelarii din Bucuresci.

D. M. Cogalniceanu ministru de esterne a României caletoresce la Viena.

I. S. Archiducele Rudolf principele de coróna a devenitu de sine statatoriu; de aci inainte va avé curte deosebita; educatoriulu seu de pâna acuma, contele Latour, intra in pensiuene.

Despre convenirea imperatilor a celoru trei puteri nordice se colportédia sciri éra-si; convenirea s'ar intemplá la Gastein, séu la alta scaldá germana.

Raniti adusi la Bucuresci. „Timpulu“ scrie: Eri, vineri, s'a adusu in capitala unu numeru de raniti rusi, dintre cari cei mai gravi, s'au tramisu la spitalele din Moldova. Erá unu spectaculu care smulgea lacrimi din ochii cei mai secati, ingrigirea cu care damele ruse incungiurau pe raniti. Ici o princesa spunea cuvinte mangaiatóre unui soldatu, dincolo o contesa schimbá cárpele de la ran'a altuia, mai dincolo una puneá ghiatia la fruntea altuia. Tóte se intreceau, cu unu devotamentu sublimu, a usiurá suferintiele acestoru luptatori pentru o cauza atátu de sánta.

Biletele ipotecare române, ni spune „l'Orient“ — sînt deja comandate in Francia. Se scie, că precautiuni fôrte serióse se iau la fabricarea hartiei speciale pentru acestu felu de moneda si la gravare, pentru a impedecá contrafacerea aducetóre de multe pagube. Se dice, că biletele ipotecare nu se voru pune in circulatiune, inainte de finala lui augustu. Déca nu s'ar pune nici odata, amu fi si mai fericiti! — adauge „Români'a Libera.“

Statistica curiósă. Unu diurnalu parisienu scrie, că presiedintele republicei franceze primesce pe di câte 700 epistóle pe post'a; dintre aceste 200 sînt recursuri pentru ajutoriu, 150 au caracteru politicu, 100 sînt acusatuni contra fostilor prefecti, alta suta sînt acusari contra amplotiilor, 80 continu batjocuri si 20 amenintiari contra siguritátii de viétia a lui Mac-Mahon.

Comisiunea esmisa in caus'a regalielor, adéca a beuturilor spirituóse, si-a terminatu proiectulu, ai carui basa este: Că dreptulu de crisimaritu incéta de a fi dreptu reg., — si crisimaritul pe venitoriu va formá unu dreptu exclusivu alu comunelor (satelor si orasielor.)

Diurnalele franceze colportédia de nou proiectulu de casatoria între fiic'a lui Mac-Mahon si principele Napoleonu. Partisanii bonapartisti impartiescu o multime de fotografii a princ. Lulu, cari pórtá urmatóri'a subsemnare: „Empire Français. Napoleon IV. Empereur.“

Totu despre luarea Nicopolei, primimu scirea din Islazu, 16 jul. Ante-gardele corpului din armat'a rusa de la Sistovu, care erá destinatu sè atace Nicopoli in partea despre uscatu, au sositu adi pe la 2 óre pe inaltimile de lângá satulu românescu Simoviti'a. In acelasiu timp, comandantele trupelor române de la Islazu a datu ordine locotenentelui Stanescu de a trece Dunarea cu o trupa si a face recunoscere pe tiermulu turcescu. Trup'a a trecut fara resistintia, si a fostu intimpinata de românií din Simoviti'a cu mare entusiasmu. Urările de: traiésca Români'a, traiésca armat'a româna, umpleau aerulu. Li s'au oferitu mancari si beuturi, si li s'au cerutu protectiunea in contra crudimilor turcilor. — Lupt'a in contra Nicopolei s'a inceputu eri de catra corpulu rusescu de pe uscatu si de bateriele române de la Islazu. Lupt'a a duratu pâna sér'a. Astadi pe la 7 óre deminéti'a rusii au intratu in Nicopoli.

In processulu cunoscutu a lui Dr. Mileticiu se va tîne de curîndu pertractarea finale.

Contele Iuliu Szapáry este adusu in combina-tiune pentru postulu vacantu de ministru alu afacerilor comerciali.

D. Demetriu Bonciu, notariu publicu in Arad staruesce pentru a se convocá o adunare generale a tuturor notarilor publici din tíera.

Legiunea polona de pe câmpulu de resbelu in favorulu turcilor numera 120 soldati, intre acestia se afla si unu magiaru; pâna acuma inse n'au nici pusce nici munitiune.

Ludovicu Kossuth si cestiunea orientale. Ex-gubernatorele Ungariei s'a esprimat despre resbelulu curentu inaintea amicilor sei cu urmatóriele cuvinte: „Déca turcii voru pierde lupt'a decisiva, Ungari'a inca póte dice, ce a disu Napoleon I. despre lupt'a de la Waterloo: „Atunci amu peritu si noi!“

Meetingu in favórea turcilor. In 26 l. c. s'a tinutu in Budapesta unu metingu sub auspiciile generalului Klapka, adunarea protestédia contra atrocitátilor, ce s'aru comite de russi si bulgari a supra femeilor si copíilor turci.

Biserica si scóla.

Gimnasiulu cat. alu statului din Ungvaru a avutu in anulu scolasticu espiratu 24 profesori; numerulu studentilor 552; intre cari slovaci 179; rutheni 107; germani 106; magiari 160. Asiá dara nationalitátele nemagiare sînt in maioritate preponderante. — Asceptámu, cá amicii diurnalului nostru de la institutele de invetiamentu unde se afla si tineri románi, sè binevoiésca a ni espedá câte unu numeru din programele acestor'a, cáci datele statistice referitórie la relatiunile culturale nationali române sînt de unu interesu deosebitu atátu pentru publiculu cetitoriu, cátu si pentru istori'a civilizatiunii si a culturai románilor, ce trebeu odata sè se scrie. Devis'a seclului presinte este: cultur'a. „In hoc signo vinces, Romane!“

Societati si institute.

Reuniunea femeilor române din Iasi. Cetimu in „Stéu'a României:“ Duminica trecuta s'a facutu impartirea premiilor la scóla profesionala a acestei societáti de binefacere, atátu de cunoscuta publiculu Iasian cá si României intregi. Cu acésta ocaziune s'a acordat la 7 eleve diplom'a de maestre in croitorie si la una acea de maestra in lîngerie. Progresele indeplinite de acésta scóla sunt incontestabile. Pana acum a produsu 11 maestre in croitorie si una in lîngeria. Ori cine a asistatu la examinele practice pe cari de curîndu le-au trecut tinerile eleve ale zisei scóle, s'a pututu convinge de inteleginti'a si gustul ce potu desvoltá copilele române in exercitiul si practica artilor profesionale, atunci când se scie a se cultivá dispozitiunile artistice, proprie poporului nostru intocmai cá si ori-carei alte natiuni. Ceea ce trebeu sè laudámu fórté multu inca este intielépta mesura luata de comitetulu Reuniunii de a se constitui din munc'a elevelor cátu stau in scóla, unu micu fondu, din care la terminarea cursului lor li se acórdá o suma óre-care spre a le serví pentru cele d'ántâi cheltueli, la

inceputulu carierei lor profesionale. Este cunoscutu, cá Reuniunea are o casa a sa propria, care face mai bine de 35,000 lei; apoi in numeraru séu efecte publice mai posede unu capitalu in suma de mai bine de 52,000 lei. Din veniturile acestui fondu si din celelalte mijlóce ale Reuniunii se intretine scól'a profesionala, care are dóne ateliere cu 45 eleve, din cari 8 sînt interne. Opei'a acésta este atátu de frumósa si de folositóre societáti nóstre, in cátu se póte dispensá de ori-ce laude, intru atâta faptele vorbescu singure de sine. Cu tóte aceste nu ne putem opri de a nu multumi dómneler române din Iasi pentru interesulu ce necontenitu aréta unei institutiuni de caritate si de cea mai mare utilitate pentru desvoltarea economiei si a industriei nationale. In specialu merita deosebita lauda si recunoscintia comitetulu compusu din dónele Elena Marzescu, Maria Livaditi, Sevastia Cernatu, Elisa Rosiu, Maria Holbanu, Cleopatra Petit, Ana Manu, Lucia Quintescu, Lucretia Cobolcescu, Smaranda Brandia, Aglae Stamatin si dra Maria Melenti. Binecuventárele ce zilnicu primescu tóte dónele aceste cá si intrég'a Reuniune de la o multime de copile sermane, ale caroru esistencia onorabila este asigurata — multiumita scólei profesionale — sînt cea mai frumósa si mai nobila respata pentru zilnicele ostinele si sacrificie ce sciu a face numai niste suflete inspirate de adeveratele simtimente ale caritáti cretine. Dámu aici cu cea mai mare multumire numele elevelor cari au esítu maestre, in anulu acesta, dimpreuna cu sum'a capitalului ce fiecare si-a pututu cástigá prin propri'a munca: Maestre in croitorie: Agripina Ionescu (capitalu 183 lei, 4 bani), Smaranda Constantinovici (cap. 226 l.), Olga Nicolau (cap. 222 l. 52 b.), Sevastia Alesandrescu (cap. 214 l. 20 b.), Elena Alesandrescu (cap. 220 l. 84 b.) Ecaterina Ghiorghiu (cap. 220 l.) Anastasia Dimitriu (cap. 218 l. 84 b.), Maestra in lîngerie: Caliopei Antoniu (cap. 188 l.)

Literatura.

La Sibiu in editur'a dlui V. Romanu va aparé o fóia literara, sciintifica si beletristica, redactata de stimatulu nostru colaboratoru dlu I. A. Lapedatu. Titlulu foii va fi: „Albin'a Daciei.“ O salutámu cu bucuria si i dorimu succesu bunu.

Tribunale.

Unu processu renoitu. Tribunalulu din Têrgulu Muresiului a datu ordonantia de urmarire pentru crim'a de turburare a linistei publice, in contra dloru Arone Densusianu, Arone Bordanu preotu; Bucuru Boeru capitánu in pensiune; Vasile Cloocianu si Teofilu Frâncu. Istori'a asta se trage inca din 1872, in 1873 dlu Ar. Densusianu — precum seim: — a si fostu arestatu siese septemani, dar apoi i se redete libertatea, urmádu a se face astfelu instructiunea. De atunce caus'a a dormitu, si n'a renviatu decátu tocmai acuma cându tunurile române bubuescu dincolo de Carpati. E de insemnati, cá dintre cei acusat, Arone Bordanu a muritu inca la 1874, éra dlu Teofilu Frâncu nu mai e suditu austriacu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**